

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Pastuszko

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi M. M.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
III AUa 1631/23,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 31 lipca 2025 r.

**1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Krakowie w sprawie o sygn. III AUa 1631/23 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**

**2. przyznaje M. M. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w
Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2000 (dwa tysiące)
złotych za okres od 22 grudnia 2023 r. do 31 lipca 2025 r.**

D.Z.

Grzegorz Pastuszko

Paweł Czubik

Maria Szczepaniec

UZASADNIENIE

Pismem 24 czerwca 2025 r. M. M. (dalej: „Skarżący”) złożył skargę na
przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie
w sprawie o sygn. akt III AUa 1631/23, wnosząc o: 1. stwierdzenie przewlekłości
ww. postępowania sądowego, 2. wydanie sądowi rozpoznającemu sprawę zaleceń
do podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności zmierzających do

możliwie jak najszybszego zakończenia postępowania, 3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego kwoty 20 000 zł.

W uzasadnieniu skargi wskazano m.in., że postępowanie przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie rozpoczęło się w związku ze złożonymi apelacjami Skarżącego i ZUS. W dniu 22 grudnia 2023 r. sprawa wpłynęła do Sądu. W styczniu 2024 r. Sąd Okręgowy przedłożył akta Sądowi Apelacyjnemu i doszło do doręczenia apelacji stronie przeciwnej, złożenia odpowiedzi na apelację. Po zapoznaniu się z apelacją ZUS, Skarżący spostrzegł, że ZUS nie złożył wniosku o wyznaczenie rozprawy i mając to na względzie postanowił cofnąć swój wniosek o wyznaczenie rozprawy, mając nadzieję na nieodległe rozpoznanie sprawy. Pismo zawierające to oświadczenie zostało złożone 22 lutego 2024 r. Skarżący cierpliwie czekał na rozpoznanie sprawy, ale gdy minęło blisko półtora roku, to poprosił swojego pełnomocnika o złożenie pisma o podanie informacji, w jakim terminie sprawa się rozstrzygnie. Pismo to zostało złożone 2 czerwca i przez dwa tygodnie Skarżący nie otrzymał żadnej odpowiedzi. Jego sytuacji życiowa jest bardzo trudna i brak rozpoznania sprawy jeszcze ją pogarsza.

W piśmie z 2 lipca 2025 r., które wpłynęło z Sądu Apelacyjnego w Krakowie, wniesiono o oddalenie skargi, a w przypadku jej uwzględnienia – o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

Skarżący w piśmie z 18 lipca 2025 r. odniósł się do stanowiska Sądu Apelacyjnego w Krakowie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie

zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Na znaczenie sprawnego rozstrzygania sporów sądowych, jako jednego z elementów zagwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu, zwraca się uwagę w literaturze (S. *Pikułski*, J. *Szczechowicz*, *Ludzki wymiar prawa a przewlekłość postępowania sądowego* (w:) *Księga Jubileuszowa Profesora Tadeusza Jasudowicza*, Toruń 2004, s. 353 i n.).

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu

rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (postanowienia NSA: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08 oraz z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że naruszono w niej prawo do sądu w aspekcie rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Bezspornym faktem jest, że akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 22 grudnia 2023 r. (k. 102 akt sądowych). Sąd dokonał pewnych czynności wstępnych (rejestracja sprawy, wylosowanie sędziego sprawozdawcy, przesłanie odpisów apelacji, zawiadomienie o składzie). Pełnomocnik Skarżącego cofnęła wniosek o wyznaczenie rozprawy (pismo z 16 lutego 2024 r.), a następnie poprosiła o wskazanie możliwego terminu rozpoznania sprawy (pismo z 2 czerwca 2025 r.). Zarządzeniem z 5 czerwca 2025 r. zdecydowano o rozpoznaniu sprawy poza kolejnością wpływu, natomiast zarządzeniem z 20 czerwca 2025 r. wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na 2 września 2025 r.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania. Niezależnie od argumentów powołanych w piśmie przesłanym z Sądu Apelacyjnego w Krakowie (takich jak m.in. braki kadrowe), wyznaczenie terminu rozpoznania sprawy zarządzeniem z 20 czerwca 2025 r., a więc po upływie półtora roku od wpływu sprawy do Sądu Apelacyjnego, narusza standard rozpoznania sprawy sądowej bez nieuzasadnionej zwłoki. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie

Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22).

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez Skarżącego stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Wskazany przepis określa granice rzeczowej rekompensaty (2 000 – 20 000 zł), a także stanowi, że wysokość sumy pieniężnej, we wskazanych granicach, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania.

Skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się 24 lutego 2023 r. (prezentata, k. 16 akt sądowych) i do tej pory nie zakończyło się prawomocnie, to przyjmując kwotę 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania oraz uwzględniając minimalną wysokość rekompensaty, Sąd Najwyższy przyznał Skarżącemu sumę pieniężną w wysokości 2 000 zł za okres od 22 grudnia 2023 r. do 31 lipca 2025 r.

W warunkach wyznaczenia już w sprawie terminu rozprawy (2 września 2025 r.), bezprzedmiotowym okazało się – żądane przez Skarżącego – wydanie Sądowi Apelacyjnemu zaleceń do podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności zmierzających do możliwie jak najszybszego zakończenia postępowania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

D.Z.

Zdanie odrębne do punktu 2 postanowienia złożył SSN Grzegorz Pastuszko

Grzegorz Pastuszko Paweł Czubik Maria Szczepaniec

**Zdanie odrębne SSN Grzegorza Pastuszko
do pkt. 2 postanowienia Sądu Najwyższego
z dnia 31 lipca 2025 r.,**

w sprawie I NSP 280/25

Niniejszym zgłaszam zdanie odrębne do postanowienia Sądu Najwyższego z 31 lipca 2025 r. sygn. I NSP 280/25 w zakresie pkt. 2, nie zgadzając się z rozstrzygnięciem, a w ślad za nim z uzasadnieniem postanowienia w przedmiotowej kwestii.

W kwestionowanym pkt. 2 postanowienia Sąd Najwyższy przyznał skarżącemu M. M. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2000 złotych, za okres od 22 grudnia 2023 r. do 31 lipca 2025 r.

Jednocześnie w uzasadnieniu postanowienia Sąd Najwyższy wskazał, że skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się 24 lutego 2023 r. (prezentata, k. 16 akt sądowych) i do tej pory nie zakończyło się prawomocnie, to przyjmując kwotę 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania oraz uwzględniając minimalną wysokość rekompensaty, Sąd Najwyższy przyznał skarżącemu sumę pieniężną w wysokości 2000 zł za okres od 22 grudnia 2023 r. do 31 lipca 2025 r.

Odnosząc się do powyższego, w punkcie wyjścia zauważyć należy, że dla oceny rozstrzygnięcia objętego niniejszym zdaniem odrębnym kluczowe znaczenie ma art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej także: „u.s.p.p.”). W świetle tego przepisu skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

Tak ukształtowane uregulowanie częściowo może wydawać się niejasne. Warto przypomnieć, że w przeszłości stało się ono źródłem interpretacyjnych rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych. U ich podstaw legł dylemat, czy sąd oceniając naruszenie prawa strony

do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki powinien badać tok całego postępowania sądowego, czy też rozpatrując skargę strony w powyższym zakresie, może ograniczyć ocenę naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, tylko do etapu postępowania, w którym strona złożyła skargę. Na tle tego dylematu ukształtowały się dwie przeciwstawne linie orzecznicze, które odwoływały się do dwóch różnych sposobów interpretacji użytego w art. 5 ust. 1 u.s.p.p. sformułowania „w toku postępowania w sprawie”.

Według pierwszej z nich sformułowanie „w toku postępowania w sprawie” oznaczało, że sąd właściwy do rozpoznania skargi jest uprawniony do badania jedynie tego etapu postępowania, w toku którego wpłynęła skarga, nie jest zaś uprawniony do kontroli wcześniejszych etapów postępowania sądowego, które zostały zakończone w wyniku wydania merytorycznych orzeczeń kończących postępowanie w danej instancji, chociażby nie były one jeszcze prawomocne. Zgodnie z tym stanowiskiem wniesienie skargi na przewlekłość postępowania ma służyć przyśpieszeniu czynności podejmowanych na danym etapie toczącego się jeszcze postępowania w określonej sprawie, jej celem jest bowiem zlikwidowanie opieszałości sądu, przed którym sprawa zawisła, przez wymuszenie należytej sprawności i nadanie sprawie odpowiedniego biegu.

Druga z linii orzeczniczych opierała się na założeniu, że zawarte w art. 5 ust. 1 u.s.p.p. sformułowanie „w toku postępowania” dotyczy całego postępowania sądowego aż do jego prawomocnego zakończenia. Przyjęto więc w niej, że zakończenie postępowania sądowego w danej instancji nieprawomocnym wyrokiem nie wyklucza badania przewlekłości tego etapu postępowania.

Powyższe rozbieżności zostały usunięte Uchwałą siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 28 marca 2013 r., III SPZP 1/13. W Uchwale tej Sąd Najwyższy wskazał, że w postępowaniu ze skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki ocenie pod kątem przewlekłości podlegają zarzuty skarżącego odnoszące się do przebiegu postępowania, od jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia, niezależnie od tego, na jakim etapie tego postępowania skarga została wniesiona (art. 5 ust. 1 u.s.p.p.).

Stanowisko to w pełni podzielam, podkreślając jednocześnie, że wpływ na moją ocenę mają również postanowienia Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (dalej: „Konwencja”) oraz ukształtowane na ich tle orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu (dalej także: „Trybunał”).

Kluczowe znaczenie przypisać należy wyrokowi Europejskiego Trybunału Praw Człowieka Pierwszej Izby z 10 listopada 2004 r. w sprawie *Apicella przeciwko Włochom*, skarga nr 64890/01, w którym skład orzekający odniósł się do zagadnienia obliczania słusznego zadośćuczynienia za szkodę niematerialną spowodowaną przewlekłością postępowania. Wyjaśniając tę kwestię, skład ów wskazał ogólne kryteria, jakimi kieruje się Trybunał przy obliczaniu kwoty słusznego zadośćuczynienia zasądzanego skarżącym w sprawach, w których stwierdzono przewlekłość postępowania cywilnego. Podniósł on w tym zakresie, że: „Oszacowując zgodnie z zasadami sprawiedliwości szkodę moralną doznaną z powodu długości trwania postępowania, Trybunał ocenia, że podstawę do przeprowadzenia wyliczenia stanowi kwota wahająca się pomiędzy 1000 a 1500 euro za każdy rok trwania postępowania (a nie za rok opóźnienia)”. I dalej: „Wynik postępowania krajowego (fakt, czy skarżący przegrał, wygrał, czy zawarł ugodę) nie ma znaczenia dla szkody moralnej doznanej z powodu długości trwania postępowania”.

Na marginesie zwracam uwagę, że przedmiotowe kryteria znalazły odzwierciedlenie w postanowieniach Sądu Najwyższego m.in. z: 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05; 3 listopada 2021 r., I NSP 173/21; 17 maja 2022 r., I NSP 116/22; 19 września 2023 r., I NSP 180/23 i I NSP 193/23; 23 kwietnia 2024 r., I NSP 56/24; 18 czerwca 2024 r., I NSP 160/24; 11 lipca 2024 r., I NSP 203/24, 13 czerwca 2025 r., I NSP 168/25; 3 lipca 2025 r., I NSP 227/25). Widać stąd, że standardy wynikające z 8107z Konwencji pozostają wyraźnie zakorzenione w orzecznictwie sądów krajowych.

Mając na uwadze rozważania ujęte w przedmiotowym zdaniu odrębnym, pragnę przypomnieć, że niniejszą sprawę zainicjowano wniesieniem odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Krakowie z dnia 22 grudnia 2022 r. do Sądu Okręgowego w Krakowie w dniu 27 lutego 2023 r. (data

zarejestrowania sprawy w repertorium „U” Sądu Okręgowego) i do dnia rozpoznania w dniu 31 lipca 2025 r. przez Sąd Najwyższy skargi na przewlekłość Sąd Apelacyjny w Krakowie nie rozpoznał sprawy, natomiast wyznaczył termin rozprawy apelacyjnej na 2 września 2025 r. Stąd, wobec treści art. 5 ust. 1 w zw. z art. 12 ust. 4 u.s.p.p., w postanowieniu z 31 lipca 2025 r. w sprawie I NSP 280/25 w pkt. 2, zasadne było orzeczenie kwoty 2000 zł i wskazanie, że kwota ta została zasądzona za okres od 27 lutego 2023 r. do 31 lipca 2025 r., a następnie danie temu wyrazu w odpowiedniej części uzasadnienia.

**Zdanie odrębne SSN Grzegorza Pastuszko
do pkt. 2 postanowienia Sądu Najwyższego
z dnia 31 lipca 2025 r.,
w sprawie I NSP 280/25**

Niniejszym zgłaszam zdanie odrębne do postanowienia Sądu Najwyższego z 31 lipca 2025 r. sygn. I NSP 280/25 w zakresie pkt. 2, nie zgadzając się z rozstrzygnięciem, a w ślad za nim z uzasadnieniem postanowienia w przedmiotowej kwestii.

W kwestionowanym pkt. 2 postanowienia Sąd Najwyższy przyznał skarżącemu M. M. od Skarbu Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2000 złotych, za okres od 22 grudnia 2023 r. do 31 lipca 2025 r.

Jednocześnie w uzasadnieniu postanowienia Sąd Najwyższy wskazał, że skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się 24 lutego 2023 r. (prezentata, k. 16 akt sądowych) i do tej pory nie zakończyło się prawomocnie, to przyjmując kwotę 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania oraz uwzględniając minimalną wysokość rekompensaty, Sąd Najwyższy przyznał skarżącemu sumę pieniężną w wysokości 2000 zł za okres od 22 grudnia 2023 r. do 31 lipca 2025 r.

Odnosząc się do powyższego, w punkcie wyjścia zauważyć należy, że dla oceny rozstrzygnięcia objętego niniejszym zdaniem odrębnym kluczowe znaczenie ma art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej także: „u.s.p.p.”). W świetle tego przepisu skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

Tak ukształtowane uregulowanie częściowo może wydawać się niejasne. Warto przypomnieć, że w przeszłości stało się ono źródłem interpretacyjnych rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych. U ich podstaw legł dylemat, czy sąd oceniając naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki powinien badać tok całego postępowania sądowego, czy też rozpatrując skargę strony w powyższym zakresie, może ograniczyć ocenę naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, tylko do etapu postępowania, w którym strona złożyła skargę. Na tle tego dylematu ukształtowały się dwie przeciwstawne linie orzecznicze, które odwoływały się do dwóch różnych sposobów interpretacji użytego w art. 5 ust. 1 u.s.p.p. sformułowania „w toku postępowania w sprawie”.

Według pierwszej z nich sformułowanie „w toku postępowania w sprawie” oznaczało, że sąd właściwy do rozpoznania skargi jest uprawniony do badania jedynie tego etapu postępowania, w toku którego wpłynęła skarga, nie jest zaś uprawniony do kontroli wcześniejszych etapów postępowania sądowego, które zostały zakończone w wyniku wydania merytorycznych orzeczeń kończących postępowanie w danej instancji, chociażby nie były one jeszcze prawomocne. Zgodnie z tym stanowiskiem wniesienie skargi na przewlekłość postępowania ma służyć przyspieszeniu czynności podejmowanych na danym etapie toczącego się jeszcze postępowania w określonej sprawie, jej celem jest bowiem zlikwidowanie opieszałości sądu, przed którym sprawa zawisła, przez wymuszenie należytej sprawności i nadanie sprawie odpowiedniego biegu.

Druga z linii orzeczniczych opierała się na założeniu, że zawarte w art. 5 ust. 1 u.s.p.p. sformułowanie „w toku postępowania” dotyczy całego postępowania sądowego aż do jego prawomocnego zakończenia. Przyjęto więc w niej, że zakończenie postępowania sądowego w danej instancji nieprawomocnym wyrokiem nie wyklucza badania przewlekłości tego etapu postępowania.

Powyższe rozbieżności zostały usunięte Uchwałą siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 28 marca 2013 r., III SPZP 1/13. W Uchwale tej Sąd Najwyższy wskazał, że w postępowaniu ze skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki ocenie pod kątem przewlekłości podlegają zarzuty skarżącego odnoszące się do przebiegu postępowania, od jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia, niezależnie od tego, na jakim etapie tego postępowania skarga została wniesiona (art. 5 ust. 1 u.s.p.p.).

Stanowisko to w pełni podzielam, podkreślając jednocześnie, że wpływ na moją ocenę mają również postanowienia Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (dalej: „Konwencja”) oraz ukształtowane na ich tle orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu (dalej także: „Trybunał”).

Kluczowe znaczenie przypisać należy wyrokowi Europejskiego Trybunału Praw Człowieka Pierwszej Izby z 10 listopada 2004 r. w sprawie *Apicella przeciwko Włochom*, skarga nr 64890/01, w którym skład orzekający odniósł się do zagadnienia obliczania słusznego zadośćuczynienia za szkodę niematerialną spowodowaną przewlekłością postępowania. Wyjaśniając tę kwestię, skład ów wskazał ogólne kryteria, jakimi kieruje się Trybunał przy obliczaniu kwoty słusznego zadośćuczynienia zasądzanego skarżącym w sprawach, w których stwierdzono przewlekłość postępowania cywilnego. Podniósł on w tym zakresie, że: „Oszacowując zgodnie z zasadami sprawiedliwości szkodę moralną doznaną z powodu długości trwania postępowania, Trybunał ocenia, że podstawę do przeprowadzenia wyliczenia stanowi kwota wahająca się pomiędzy 1000 a 1500 euro za każdy rok trwania postępowania (a nie za rok opóźnienia)”. I dalej: „Wynik postępowania krajowego (fakt, czy skarżący przegrał, wygrał, czy

zawarł ugodę) nie ma znaczenia dla szkody moralnej doznanej z powodu długości trwania postępowania”.

Na marginesie zwracam uwagę, że przedmiotowe kryteria znalazły odzwierciedlenie w postanowieniach Sądu Najwyższego m.in. z: 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05; 3 listopada 2021 r., I NSP 173/21; 17 maja 2022 r., I NSP 116/22; 19 września 2023 r., I NSP 180/23 i I NSP 193/23; 23 kwietnia 2024 r., I NSP 56/24; 18 czerwca 2024 r., I NSP 160/24; 11 lipca 2024 r., I NSP 203/24, 13 czerwca 2025 r., I NSP 168/25; 3 lipca 2025 r., I NSP 227/25). Widać stąd, że standardy wynikające z Konwencji pozostają wyraźnie zakorzenione w orzecznictwie sądów krajowych.

Mając na uwadze rozważania ujęte w przedmiotowym zdaniu odrębnym, pragnę przypomnieć, że niniejszą sprawę zainicjowano wniesieniem odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Krakowie z dnia 22 grudnia 2022 r. do Sądu Okręgowego w Krakowie w dniu 27 lutego 2023 r. (data zarejestrowania sprawy w repertorium „U” Sądu Okręgowego) i do dnia rozpoznania w dniu 31 lipca 2025 r. przez Sąd Najwyższy skargi na przewlekłość Sąd Apelacyjny w Krakowie nie rozpoznał sprawy, natomiast wyznaczył termin rozprawy apelacyjnej na 2 września 2025 r. Stąd, wobec treści art. 5 ust. 1 w zw. z art. 12 ust. 4 u.s.p.p., w postanowieniu z 31 lipca 2025 r. w sprawie I NSP 280/25 w pkt. 2, zasadne było orzeczenie kwoty 2000 zł i wskazanie, że kwota ta została zasądzona za okres od 27 lutego 2023 r. do 31 lipca 2025 r., a następnie danie temu wyrazu w odpowiedniej części uzasadnienia.

**Zdanie odrębne SSN Grzegorza Pastuszko
do pkt. 2 postanowienia Sądu Najwyższego
z dnia 31 lipca 2025 r.,
w sprawie I NSP 280/25**

Niniejszym zgłaszam zdanie odrębne do postanowienia Sądu Najwyższego z 31 lipca 2025 r. sygn. I NSP 280/25 w zakresie pkt. 2, nie zgadzając się z

rozstrzygnięciem, a w ślad za nim z uzasadnieniem postanowienia w przedmiotowej kwestii.

W kwestionowanym pkt. 2 postanowienia Sąd Najwyższy przyznał skarżącemu M. M. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 2000 złotych, za okres od 22 grudnia 2023 r. do 31 lipca 2025 r.

Jednocześnie w uzasadnieniu postanowienia Sąd Najwyższy wskazał, że skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się 24 lutego 2023 r. (prezentata, k. 16 akt sądowych) i do tej pory nie zakończyło się prawomocnie, to przyjmując kwotę 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania oraz uwzględniając minimalną wysokość rekompensaty, Sąd Najwyższy przyznał skarżącemu sumę pieniężną w wysokości 2000 zł za okres od 22 grudnia 2023 r. do 31 lipca 2025 r.

Odnosząc się do powyższego, w punkcie wyjścia zauważyć należy, że dla oceny rozstrzygnięcia objętego niniejszym zdaniem odrębnym kluczowe znaczenie ma art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej także: „u.s.p.p.”). W świetle tego przepisu skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

Tak ukształtowane uregulowanie częściowo może wydawać się niejasne. Warto przypomnieć, że w przeszłości stało się ono źródłem interpretacyjnych rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych. U ich podstaw legł dylemat, czy sąd oceniając naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki powinien badać tok całego postępowania sądowego, czy też rozpatrując skargę strony w powyższym zakresie, może ograniczyć ocenę naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, tylko do etapu postępowania, w którym strona złożyła skargę. Na tle tego dylematu ukształtowały się dwie przeciwstawne linie

orzecznicze, które odwoływały się do dwóch różnych sposobów interpretacji użytego w art. 5 ust. 1 u.s.p.p. sformułowania „w toku postępowania w sprawie”.

Według pierwszej z nich sformułowanie „w toku postępowania w sprawie” oznaczało, że sąd właściwy do rozpoznania skargi jest uprawniony do badania jedynie tego etapu postępowania, w toku którego wpłynęła skarga, nie jest zaś uprawniony do kontroli wcześniejszych etapów postępowania sądowego, które zostały zakończone w wyniku wydania merytorycznych orzeczeń kończących postępowanie w danej instancji, chociażby nie były one jeszcze prawomocne. Zgodnie z tym stanowiskiem wniesienie skargi na przewlekłość postępowania ma służyć przyspieszeniu czynności podejmowanych na danym etapie toczącego się jeszcze postępowania w określonej sprawie, jej celem jest bowiem zlikwidowanie opieszałości sądu, przed którym sprawa zawisła, przez wymuszenie należytej sprawności i nadanie sprawie odpowiedniego biegu.

Druga z linii orzeczniczych opierała się na założeniu, że zawarte w art. 5 ust. 1 u.s.p.p. sformułowanie „w toku postępowania” dotyczy całego postępowania sądowego aż do jego prawomocnego zakończenia. Przyjęto więc w niej, że zakończenie postępowania sądowego w danej instancji nieprawomocnym wyrokiem nie wyklucza badania przewlekłości tego etapu postępowania.

Powyższe rozbieżności zostały usunięte Uchwałą siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 28 marca 2013 r., III SPZP 1/13. W Uchwale tej Sąd Najwyższy wskazał, że w postępowaniu ze skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki ocenie pod kątem przewlekłości podlegają zarzuty skarżącego odnoszące się do przebiegu postępowania, od jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia, niezależnie od tego, na jakim etapie tego postępowania skarga została wniesiona (art. 5 ust. 1 u.s.p.p.).

Stanowisko to w pełni podzielam, podkreślając jednocześnie, że wpływ na moją ocenę mają również postanowienia Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (dalej: „Konwencja”) oraz ukształtowane na ich tle orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu (dalej także: „Trybunał”).

Kluczowe znaczenie przypisać należy wyrokowi Europejskiego Trybunału Praw Człowieka Pierwszej Izby z 10 listopada 2004 r. w sprawie *Apicella przeciwko Włochom*, skarga nr 64890/01, w którym skład orzekający odniósł się do zagadnienia obliczania słusznego zadośćuczynienia za szkodę niematerialną spowodowaną przewlekłością postępowania. Wyjaśniając tę kwestię, skład ów wskazał ogólne kryteria, jakimi kieruje się Trybunał przy obliczaniu kwoty słusznego zadośćuczynienia zasądzanego skarżącym w sprawach, w których stwierdzono przewlekłość postępowania cywilnego. Podniósł on w tym zakresie, że: „Oszacowując zgodnie z zasadami sprawiedliwości szkodę moralną doznaną z powodu długości trwania postępowania, Trybunał ocenia, że podstawę do przeprowadzenia wyliczenia stanowi kwota wahająca się pomiędzy 1000 a 1500 euro za każdy rok trwania postępowania (a nie za rok opóźnienia)”. I dalej: „Wynik postępowania krajowego (fakt, czy skarżący przegrał, wygrał, czy zawarł ugodę) nie ma znaczenia dla szkody moralnej doznanej z powodu długości trwania postępowania”.

Na marginesie zwracam uwagę, że przedmiotowe kryteria znalazły odzwierciedlenie w postanowieniach Sądu Najwyższego m.in. z: 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05; 3 listopada 2021 r., I NSP 173/21; 17 maja 2022 r., I NSP 116/22; 19 września 2023 r., I NSP 180/23 i I NSP 193/23; 23 kwietnia 2024 r., I NSP 56/24; 18 czerwca 2024 r., I NSP 160/24; 11 lipca 2024 r., I NSP 203/24, 13 czerwca 2025 r., I NSP 168/25; 3 lipca 2025 r., I NSP 227/25). Widać stąd, że standardy wynikające z Konwencji pozostają wyraźnie zakorzenione w orzecznictwie sądów krajowych.

Mając na uwadze rozważania ujęte w przedmiotowym zdaniu odrębnym, pragnę przypomnieć, że niniejszą sprawę zainicjowano wniesieniem odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Krakowie z dnia 22 grudnia 2022 r. do Sądu Okręgowego w Krakowie w dniu 27 lutego 2023 r. (data zarejestrowania sprawy w repertorium „U” Sądu Okręgowego) i do dnia rozpoznania w dniu 31 lipca 2025 r. przez Sąd Najwyższy skargi na przewlekłość Sąd Apelacyjny w Krakowie nie rozpoznał sprawy, natomiast wyznaczył termin rozprawy apelacyjnej na 2 września 2025 r. Stąd, wobec treści art. 5 ust. 1 w zw. z art. 12 ust. 4 u.s.p.p., w postanowieniu z 31 lipca 2025 r. w sprawie I NSP

280/25 w pkt. 2, zasadne było orzeczenie kwoty 2000 zł i wskazanie, że kwota ta została zasądzona za okres od 27 lutego 2023 r. do 31 lipca 2025 r., a następnie danie temu wyrazu w odpowiedniej części uzasadnienia.

[r.g.]